

dwunastu muzyków, którzy w 1979 roku przyjęli między siebie znakomitego dyrygenta i kompozytora Františka Horáka. Ten wyraźnie podniósł poziom orkiestry. Hrádocká orkiestra dęta zaliczana była między najlepsze orkiestry w powiecie a później również w całym regionie Słowacji Środkowej. Po roku 1993 na Liptovie prezentowały się i występowały tylko dwie znane orkiestry i to wówczas hrádoccy muzycy złapali drugi oddech, wzbogacili swój repertuar o nowe kierunki, oraz przekroczyli utarte konwencje. Pod patronatem miasta Liptovský Mikuláš orkiestra dęta zaczęła występować od listopada 2003 i od tego czasu uczestniczy prawie w każdej uroczystości miejskiej lub innym ważnym przedsięwzięciu powiatowym.

Przez ponad czterdzieści lat swojego istnienia muzycy orkiestry dętej zaliczyli około 1800 występów.

Lubor Patsch z okazji 40. rocznicy istnienia orkiestry dętej od burmistrza miasta otrzymał srebrny medal pamiątkowy miasta, oraz list dziękczynny za długoletnią pracę i wspiane sukcesy na polu muzyki dętej.

MIEJSKO KOLEJOWA ORKIESTRA JASŁO

Po raz pierwszy orkiestra zaprezentowała się publicznie na ulicach miasta Jasła 3-go Maja 1918 roku. Dyrygenturę objął wówczas Józef Maleczek, który prowadził również orkiestry wojskowe w Wiedniu, Krakowie i Nowym Sączu. W latach Polski międzywojennej orkiestra rozwijała się, powiększała swój repertuar, koncertując m.in. w Jasle, Sanoku, Dębicy, Tarnowie, Samborze, Krakowie oraz w wielu innych miejscowościach Polski. Rok 1939 i wybuch II wojny światowej spowodował zawieszenie działalności orkiestry. Instrumenty muzyczne wywieziono na wschód i nigdy ich już nie odzyskano. Po wojnie w roku 1945 dawni członkowie i kierownictwo stacji PKP, przy której działali muzycy, postanowili wznowić działalność orkiestry. Podobnie jak w roku 1918 część instrumentów zakupiono ze składki pracowników kolei. Duża grupa muzyków grała wówczas jeszcze na własnych instrumentach. Od tego czasu orkiestra wpisała się na stałe w krajobraz miasta Jasła. Brała udział w festiwalach, przeglądach i konkursach muzycznych w kraju i zagranicą. W latach 1986 i 1989 w Bydgoszczy orkiestra zajęła II miejsce, a w roku 1993 na festiwalu orkiestr w Małaszewiczach wygrała główną nagrodę. Duża w tym zasługa ówczesnych dyrygentów orkiestry: Albina Grybosia i Jana Szynda. W roku 1998 Kierownictwo Stacji Jasło zrezygnowało z utrzymywania zespołu i wówczas,

dzięki Stowarzyszeniu Kulturalnemu „Kolejarz” w Jasle, a przede wszystkim jej prezesowi Michałowi Rymarzowi - „człowiekowi - instytucji” - muzycy przetrwali. Najczęściej swoją grą orkiestra uświetniała uroczystości państwowe, kościelne i resortowe. Orkiestra czterokrotnie uczestniczyła w pielgrzymkach Papieża Polaka do ojczyzny w roku 1987 w Tarnowie, w 1991 w Rzeszowie, w 1997 w Krośnie i w 2001 w Starym Sączu. Wielokrotnie była odznaczana i nagradzana za osiągnięcia w upowszechnianiu kultury odznaczeniami państwowymi i resortowymi. Od roku 2005 orkiestra, już pod dyrygenturą Ireneusza Fatygi, zapraszana była na Ogólnopolską Paradę i Koncerty Orkiestr Dętych do Giżycka, gdzie zdobywała wysokie czołowe lokaty. Nie byłoby jednak dzisiaj orkiestry, gdyby nie ludzie, którzy ją tworzyli, tworzą i dbają o jej istnienie. W nowo utworzonej orkiestrze jest 49 muzyków. By znaleźć się w gronie tych połączonych wspólną pasją ludzi, należy ukończyć Szkołę Muzyczną I stopnia i być aktywnym muzykiem. Dziś orkiestra występuje na terenie miasta i powiatu jasielskiego, uświetniając swą obecnością uroczystości państwowe, kościelne i okolicznościowe. Dodatkowo koncertuje na terenie całego kraju, a nawet za granicą (Austria, Bułgaria, Ukraina, Słowacja).

MAGURANKA KANIANKA

Zespół ten, w 1950 roku, założył ksiądz rzymsko-katolicki Józef Hanco, rodem z Kanianki, wielki miłośnik instrumentów dętych. W 1957 roku kierownikiem kapeli był Ján Mokry i prowadził ją przez następne pięć lat. Orkiestra dęta grała tylko na wiejskich imprezach okolicznościowych, jakimi były zabawy, wesela, pogrzeby itp... W 1962 roku kierownikiem zespołu został Viliam Baláž. W tym okresie kapela nosiła również nazwę Maguranka, według nazwy pasma górskiego, które wznosi się nad wioską. W latach 70 w sposób wyraźny wpłynęła na rozwój muzyki dętej znana Moravanka. W tym czasie z zespołem zaczynają występować również śpiewaczki. W 1991 roku, po śmierci Viliama Baláža, orkiestrę dęta prowadzi jego brat inż. Józef Baláž sen. Po krótkim okresie czasu pałeczkę dyrygentkę po ojcu przejął jego syn – Józef Baláž jun., absolwent Konserwatorium w Żiline, w klasie gry na klarnecie i Akademii Sztuk Pięknych w Banskej Bystricy, Wydział Kompozycji. W tym czasie nagrywają swoją pierwszą MG kasetę z nazwą „Tam pod Tatrami”, w reżyserii Adama Hudeca. Pod kierownictwem Józefa Baláža jun., kanianska muzyka dęta osiągnęła największe sukcesy, kapela zaliczana była między najlepsze zespoły dęte na terenie Słowacji oraz w Europie.

SPOLOČNÝ KONCERT slovenských a poľských DYCHOVIEK

9. 8. 2015
15:00

Námestie osloboditeľov, Liptovský Mikuláš

Podujatie je organizované v rámci projektu „Zvýšenie kvality poskytovaných služieb prostredníctvom obnovy kultúrnej infraštruktúry kultúrnych domov v mestách Jaslo a Liptovský Mikuláš“. Projekt je spolufinancovaný Európskou uniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátnym rozpočtom v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013.
Kód projektu: WTSL.02.02.00-18-310/10

MESTSKÝ DYCHOVÝ ORCHESTER LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

O vznik dychového orchestra sa pričínila Tesla Liptovský Hrádok, ktorá chcela na svojich podnikových podujatiach vlastných hudobníkov. Bolo to v roku 1973.

„Oslovil ma pán Richter, vtedajší riaditeľ, pretože som vedel hrať na hudobný nástroj. Spočiatku som sa zdráhal, no keď mi za účasti v skupine sľúbili byť, nemal som nad čím uvažovať, čakali sme už totiž prírastok,“ zaspomínal s úsmevom zakladajúci člen orchestra Ľubor Patsch, ktorý stojí pri orchestri viac než 40 rokov.

„Pri nás vyrástla nová generácia a ďalšiu vychovávame“ prezradil Ľ. Patsch, súčasný vedúci a dirigent orchestra. V súčasnosti má hudobné teleso 19 stálych a 4 hosťujúcich členov z horného aj stredného Liptova.

Pri jeho zrode stálo dvanásť hudobníkov, ktorí v roku 1979 získali do svojich radov vynikajúceho dirigenta, skladateľa a upravovateľa skladieb Františka Horáka. Ten pozdvihol kvalitatívnu úroveň orchestra. Hrádocká dychovka sa zaradila do čelnej skupiny najlepších orchestrov v okrese a neskôr aj v stredoslovenskom regióne.

Po roku 1993, keď ostali v Liptove len dva životaschopné orchestre, chytili hrádockí hudobníci druhý dych, obohatili svoj repertoár o nové smery a prekročili zaužívané konvencie. Pod hlavičkou mesta Liptovský Mikuláš začal dychový orchester vystupovať od novembra 2003 a odvtedy sa bez neho nezaobíde takmer žiadna mestská slávnosť či iné významnejšie udalosti v okrese.

Za vyše štyridsať rokov svojej existencie odohrali členovia dychovky asi 1800 vystúpení. Ľubor Patsch dostal pri príležitosti 40. výročia dychového orchestra od primátora mesta striebornú pamätnú medailu mesta a ďakovný list za dlhoročnú prácu a obetavú starostlivosť.

MESTSKÝ DYCHOVÝ ORCHESTER JASLO

Svoje verejné vystúpenie, prvýkrát na uliciach mesta Jaslo mal dychový orchester 3. mája roku 1918. V tomto období vystupoval pod taktovkou Józefa Maleczka, ktorý bol taktiež dirigentom vojenských dychoviek vo Viedni, Krakove a Nowom Saczi. V medzivojnových rokoch Poľska dychovka sa stále vyvíjala, rozširovala svoj repertoár, vystupovala verejne v takých mestách ako Jaslo, Sanok, Dębica, Tarnów, Samborz, Krakov, ako aj v iných mestách Poľska. Rok

1939 a začiatok 2. svetovej vojny spôsobil zastavenie pôsobnosti dychovky. Hudobné nástroje boli vyvezené na východ a už nikdy sa je nepodarilo získať späť. Po vojne v 1945 roku dávni členovia dychového orchestra ako aj vedenie železnice, pri ktorej skupina hudobníkov pôsobila, sa rozhodli obnoviť činnosť orchestra. Tak ako v 1918 roku časť hudobných nástrojov bola kúpená zo zbierky, ktorá sa uskutočnila medzi pracovníkmi železnice. V tomto období časť hudobníkov hrala na svojich vlastných hudobných nástrojoch. Od tohto momentu sa dychovka na trvalo vpísala v dejiny mesta Jaslo. Zúčastňovala sa na festivaloch, rôznych hudobných prehladkach a konkurzoch doma a v zahraničí.

V 1986 a 1989 roku orchester získal na festivalu v Bydgoszczy 2. miesto, a v 1993 roku z festivalu v Małaszewiczach si orchester odniesol hlavnú cenu. Na týchto úspechoch sa vo veľkej miere podieľali vtedajší dirigenti orchestra: Albin Gryboš a Jan Szmyda. V 1998 vedenie Železníc Jaslo zanechalo financovania hudobného súboru a vtedy vďaka Kultúrnemu združeniu „Kolejarz“ v Jasle, a hlavne vďaka jeho predsedovi Michałowi Rymarzowi – „človekovi - inštitúcii“ – hudobníci prežili. Odvtedy sa bez tejto dychovky nezaobíde takmer žiadna mestská slávnosť či iné významnejšie udalosti v okrese, rôzne štátne, cirkevne alebo verejné podujatia. Štyrikrát sa zúčastnili púte Pápeža Poliaka do vlasti, a to v 1987 roku v Tarnowe, v 1991 roku v Rzeszowie, v 1997 roku v Krošnie a v 2001 roku v Starom Saczi. Veľa krát boli za popularizáciu kultúry odmeňovaní a získavali rôzne štátne a mimovládne ceny. Od 2005 roku orchester, pod taktovkou dirigenta Ireneusza Fatygi, bol pozvaný na podujatie pod názvom „Celoštátna paráda a koncerty dychových orchestrov“ do Giżycka, kde sa umiestňovali na prvých miestach. Ak by nebolo ľudí ktorí tento orchester tvorili, tvoria, starajú sa a zabezpečujú jeho pôsobenie, tak dnes by dychový orchester už neexistoval.

V novo vzniknutom orchestri pôsobí 49 hudobníkov. Aby sa začleniť do kolektívu ľudí, ktorých spája spoločná záľuba je potrebné ukončiť Hudobnú školu 1. stupňa a byť aktívnym hudobníkom. V súčasnosti orchester vystupuje na území mesta a okresu Jaslo, dodávajúcou svojou prítomnosťou lesk rôznym významným štátnym, cirkevným alebo príležitostným verejným podujatiam. Prezentoval sa na území celého štátu ako aj v zahraničí (Rakúsko, Bulharsko, Ukrajina, Slovensko). Považovaný je za jeden

z najlepších dychových orchestrov regiónu Podkarpattia. Aj keď orchester už existuje 90 rokov to stále považovaný je za mladý a plný života. Pôsobí v nim veľa mladých hudobníkov, ktorí sa neustále zdokonaľujú a propagujú Jaslo doma a v zahraničí. Je pýchou všetkých obyvateľov mesta Jaslo, ktorí milujú hudbu.

MAGURANKA KANIANKA

Kapelu založil v roku 1950 rímsko-katolícky kňaz Jozef Hanko, rodák z Kanianky, zanietený milovník dychovej hudby. V roku 1957 bol vedúci hudby Ján Mokry a viedol dychovú hudbu ďalších päť rokov. Dychovka hrávala len príležitostne dedinské podujatia, ako sú zábavy, svadby, pohreby a podobne. V roku 1962 sa stal vedúcim hudby Viliam Baláž. V tomto období si dáva kapela aj názov Maguranka, podľa názvu pohoria, ktoré sa dvíha nad dedinou od západnej strany. V 70-tych rokoch výrazne ovplyvnila vývoj v dychovej hudbe známa Moravanka. V tomto období začínajú s kapelou spievať už aj speváčky. V roku 1991 po smrti Viliama Baláža, začína dychovku viesť jeho brat Ing. Jozef Baláž st. Po krátkej dobe preberá taktovku po otcovi syn – Jozef Baláž ml., absolvent Žilinského konzervatória v hre na klarinet a Akadémie umení v Banskej Bystrici v odbore kompozícia. V tomto nahrávajú svoju prvú MG kazetu pod názvom „Tam pod Tatrami“, za režie Adama Hudeca. Pod vedením Jozefa Baláža ml., dosiahla kanianska dychová hudba najväčšie úspechy a zaradila sa medzi špičkové dychovky na Slovensku či v Európe.

MIEJSKA ORKIESTRA DĘTA LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

Orkiestra dęta powstała na podniety zakładu pracy Tesla Liptovský Hrádok, która na swoich przedsięwzięciach zakładowych pragnęła mieć własnych muzykantów. Było to w 1973 roku. „Zwrócił się do mnie dyrektor zakładu, gdyż wiedział, że gram na instrumencie muzycznym. Na początku wzbraniałem się, ale kiedy za udział w zespole dyrektor obiecał mi mieszkanie, przyjąłem to miejsce, gdyż miało nam urodzić się dziecko,“ wspomina z uśmiechem jeden z pierwszych członków zakładający orkiestrę Ľubor Patsch, który w orkiestrze gra ponad 40 lat. „Przy nas wyrosła nowa generacja a dalszą wychowujemy“ poinformował Ľ. Patsch, kierownik i jednocześnie dyrygent orkiestry. Obecnie w orkiestrze gra 19 stałych i 4 dochodzących członków, mieszkańców Liptova. Orkiestrę zakładało